

A Társaság a Szabadságjogokért jelentése az Esőemberekért Egyesület Szent Gergely Lakóotthonában tett látogatásról

A Szent Gergely Lakóotthonban tett látogatás a lakóotthon saját kezdeményezésére jött létre. A látogatás során a lakóotthon vezetője és munkatársai maradéktalanul segítettek munkánkat: betekintést engedtek a kért dokumentumokba. Biztosították, hogy a lakóotthonban lakó személyekkel szabadon beszélhessünk, az intézmény területén korlátozás és kíséret nélkül közlekedhettünk. A jelentést megküldtük az egyesület vezetőjének, Schenk Lászlónénak. A kiegészítéseit beépítettük a szövegbe, a megjegyzéseit lábjegyzetben helyeztük el.

A látogatásra 2016. október 6-án került sor Tatán. A látogatáson részt vettek: Kapronczay Stefánia (TASZ) és Verdes Tamás (TASZ).¹

1. Alapvető adatok, információk az intézményről

A Szent Gergely Lakóotthon ápoló-gondozó célú lakóotthon Tatán. Látogatásunk idején 8 fő számára ad lakhatást, terápiás és foglalkoztatási szolgáltatást. A lakóotthon 2001-ben jött létre. Fenntartója az Esőemberekért Egyesület. Az egyesületi működés biztosítja, hogy a legfőbb döntéshozó szerv (a közgyűlés tagjai) egyben az érintett és érdekelt személyekből áll.

Az egyesület célja, hogy elősegítse autista és értelmileg akadályozott felnőtt személyek társadalomba való be- és visszailleszkedését és mindennapi helyzetekben való helytállását, valamint lakóotthoni lakhatást és minőségi, a felhasználók fejlődését elősegítő foglalkoztatást biztosítson számukra. Az egyesület célja továbbá, hogy a felhasználók emberi jogait védje. Az egyesület, mint közösség prioritása csúcsán a lakók közössége áll, azt követi a lakók egyéni érdeke, majd a családok, végül a segítők és támogatók érdekei.

A lakóotthon szakmai programja szerint alapelvnek tekinti a lakók elfogadását, sajátjának vallja a normalizáció elvét, támogatja az integrációt, és ösztönzi a lakók autonóm életvezetését. Mindezt a családokkal történő szoros együttműködés keretében valósítják meg.

2. Adatok a lakóotthonban élő személyekről

A lakóotthonban 16. életévüket betöltött autista és/vagy értelmi fogyatékos személyek vehetnek igénybe szolgáltatást. Az ország egész területéről fogadnak autista személyeket, értelmi fogyatékos személyeket pedig a megye határain belülről várnak. A lakók legtöbbször úgy kerülnek a lakóotthonba, hogy a szülők kérik felvételüket. A lakóotthon jó híre, az otthonos ellátás miatt sokan jelentkeznek.

---

¹ A látogatás során és a jelentéstétel módszertanának kidolgozásában Tóth Balázs volt segítségünkre. A látogatás során használt kérdőívek elkészítésekor a Magyar Helsinki Bizottság Fogda - és Börtönmegfigyelő Programjának dokumentációjára, valamint a Pszichiátriai Érdekvédelmi Fórum jelentéseire támaszkodtunk.

A lakóotthonban 9 fő helyezhető el. Látogatásunk idején a lakóotthonban 9 fő élt (betöltött férőhelyek száma). Közülük 6 nő, 3 férfi. Egy fő 18 év alatti, a többiek nagykorúak. A lakók közül 8 fő rendelkezik autizmus diagnózissal, 1 fő értelmi fogyatékossgal. (az értelmi fogyatékossgal pontos mértéke autizmussal élőknel nem minden esetben volt megállapítható). A lakók közül többen súlyos kommunikációs akadályozottsággal küzdenek, a látogatócsoport tagjai ezért nem minden esetben tudtak beszélgetést folytatni a lakókkal. Két esetben csak résztvevő megfigyelésre volt lehetőségünk. Egy lakóval, aki látogatásunk idején elhúzódo krízishelyzetben volt, és ezért izolációban helyezkedett el, nem tudtunk találkozni.

A lakók közül valamennyien gondnokság alatt állnak. Közülük 3 személy cselekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alatt áll, 6 személy pedig cselekvőképességet teljesen korlátozó gondnokság alatt áll.

A lakóotthon vezetőjének megítélése szerint 1 fő lenne képes arra, hogy segítséggel önálló lakhatásba költözzön. Az elmúlt 9 évben egy fő hagyta el a lakóotthont.

3. A lakóotthon szakmai tevékenységéről

3. 1. A lakóknak nyújtott szolgáltatásokról

A lakóotthon az alábbi szolgáltatásokat nyújtja a lakóknak:

- ápoló-gondozó célú lakóotthoni ellátás és hozzátartozó felügyeletet,
- egészségügyi, mentálhigiénés ellátást (tanácsadás, életviteli kísérés, egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés biztosítását),
- étkezést,
- személyre szóló fejlesztő foglalkozásokat,
- szükség esetén a lakók utaztatását, támogató szolgálatot,
- szabadidős programok szervezését, sportszerek használatát,
- segítségnyújtást a munkahelyi beilleszkedés terén.

A lakóotthonban látogatásunk idején 8 fő foglalkoztatott dolgozott. A lakókkal közvetlen kapcsolatban álló személyek száma 6 fő, végzettségük szerint gyógypedagógusok (1 fő), gyógypedagógiai asszisztensek, egészségügyi ápolók és felnőttképzési szakemberek.

A lakóotthon számos terápiás lehetőséget kínál a lakóknak. Hozzáférnek például értelmi fejlesztéshez, lovagláshoz, vizuális- és drámaterápiás foglalkozáshoz, zenés fejlesztéshez, gyögmasszírozáshoz és gyógytornához is. A lakóotthon a legnagyobb hangsúlyt az autizmus-specifikus fejlesztésre fordítja: az egyes lakó értési-közlési szintjének megfelelő kommunikációs segédeszközökkel történő támogatásra, a társas kapcsolatok fejlesztésére, a szűkebb-tágabb környezetük megértésére, saját maguk megértetésére – az együttélés segítésére. A munkatársak autizmus-tudását belső képességekkel, vezető autizmus-szakember alkalmazásával biztosítják – áthidalva

azt az országos helyzetet, hogy számszerűen nagyon kevés autizmus-tudású szakember létezik Magyarországon.

4. A lakók életminősége, a lakóotthoni életvitel meghatározó területei

4. 1. Léggör a lakóotthonban, általános tapasztalatok

Szubjektív benyomásunk szerint a lakóotthon légköre otthonos, bensőséges és békés, az ingatlan kívül és belül lakhatásra tökéletesen alkalmas, az átlagos magyar lakóingatlan színvonalát meghaladó minőségű életteret biztosít a lakók számára. Ottlétünk idején normális, emberhez méltó kommunikációt tapasztaltunk a lakók és a segítők között. A lakókkal folytatott beszélgetésekből az derült ki számunkra, hogy a lakók szeretik a lakóotthon atmoszféráját, és jól érzik benne magukat.

4. 2. Fizikai körülmények, intim szféra

A lakóotthonban minden lakónak lehetősége van arra, hogy saját szobában lakjon. 7 lakó saját szobában lakik, 2 fő lakik együtt, mivel szerettek volna összeköltözni, de lakószobájukat később kérésükre gipszkartonnal választották el. Minden szobában biztosított a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvényben előírt 6m² lakóterület, de jellemzően ennél tágasabb terek állnak a lakók rendelkezésére. Minden személynek saját fürdőszobája, vécéje, előtere van a szobához csatolva, beépített szekrényekkel. A lakók napközben is a saját mellékhelyiségüket használják, noha a lakóotthon területén további 2 két „nyilvános” WC is elérhető.

Együtt élő élettárs a lakóotthonban jelenleg nincs. Ha ilyen igény lenne, a lakóotthon fizikai adottságai messzemenően lehetővé teszik ennek az igénynek a kielégítését.

A lakóotthon földszintjén hatalmas közösségi helyiség helyezkedik el (kb. 80 m²). A közösségi térben fotelek, kanapé, dohányzóasztal, könyvekkel rakott könyvespolc, televízió helyezkedik el. Kissé arrébb olvasásra, játékra vagy társasjátéokra, beszélgetésre alkalmas asztalok és székek állnak. A közösségi teret szekrénysor választja el a konyhával egybekötött étkezőtől. A tér meglátásunk szerint rugalmasan alakítható a mindenkori igényeknek megfelelően. A közösségi tér mellett – attól oszlopokkal elválasztva – található a földszinti fő folyosó, amely tovább tágítja a teret, ugyanakkor nem teszi békétlen átjáró szobává a közösségi teret, egyben az autista személynek a „menekülési” útvonalát (szituációkból történő fizikai kilépést) biztosítja. A közösségi tértől az adminisztratív irodahelyiségek elválasztva működnek.

A lakók tapasztalataink szerint szeretnek ebben a térben tartózkodni, sok közös programot tartanak itt, például a rendszeres retro-reklámok nézését.

“Szeretem, ha beülünk oda együtt, és megnézzük a reklámokat.” (Lakó)

Annak ellenére, hogy a lakószobákba a látogatócsoport tagjait kevés lakó engedte be, a szerzett benyomások alapján a lakószobák otthonosnak, rendezettnek és

tisztának tündek, lakhatásra messzemenően alkalmasnak láttuk őket. A lakóknak van lehetőségük egyéni ízlésük szerint díszíteni és elrendezni a szobát.

“Szeretem a szobámat, van benne szekrényem és minden ami kell.” (Lakó)

“Van nekem saját szobám fürdőszobával. Senki nem jön be. Bezárni nem tudom, mert nincs kulcsom, de mindig kopognak.”(Lakó)

A lakók a látogatócsoport tagjait többségében nem engedték be saját szobáikba. Határozottan és egyértelműen jelezték, hogy nem léphetjük át a küszöböt. Ezt úgy értelmeztük, hogy tisztában vannak saját tulajdonukkal annak határaival, és megtanulták, hogy azt másokkal is tiszteletben tartassák. A lakókkal folytatott beszélgetések alapján pedig úgy látjuk, hogy az ott élő személyek elégedettek lakókörnyezetük fizikai körülményeivel.

4. 3. Napirend

A lakóknak házi rendje az alábbiak szerint alakul.

7:15-kor reggeli,
8:00-kor megbeszélés a napi feladatokról, aktuális dolgokról,
8:30-kor kezdetét veszi a munkavégzés, amelyet
12:30-kor az ebéd szakít meg, majd az ebédlő rendberakása következik.
13:15-kor pihenő,
14:00-tól újra munka, majd
15:00-tól irányított szabadidős tevékenység következik,
16:00-tól ismét munka, majd
17:00-tól ismét irányított szabadidős tevékenység van soron.
18:00-kor vacsora, terítéstől elpakolásig, majd
22:00-ig szabadidő áll a lakók rendelkezésére

A napirend erős strukturáltságára a lakók autizmusa miatt van szükség. A nem irányított szabadidő ugyanis számukra feszültséget okoz. A beszélgetések során nem merült fel, hogy a lakóknak gondjuk lenne a napirend felosztásával. Ugyanakkor a napirendet rugalmasan is kezelik, például 22:00 órakor nem kötelező lefeküdni, és ha valakinek igénye van további ébrenlétre, lehetősége van rá.

A lakóknak egyéni napirendje van, amelyet autizmus-specifikus képi kommunikációs eszközökkel minden reggel közösen tesznek fel a falújságra. A lakók ezért pontosan tudják, mire számíthatnak aznap. A napirend ilyenét hozzáférhetővé tételének kiemelt jelentősége van, mivel az autista személyek nehezen viselik a kiszámíthatatlanságot és problémát jelent számukra az üres idő. Ezért szükséges a szabadidőt is mindig előre strukturálni, és irányított szabadidős foglalkozásokat előkészíteni.

4. 4. Kapcsolattartás a külvilággal

A lakóotthon Tata belvárosában áll, és egy átlagos családi ház képét mutatja. Ezért a lakóotthon fizikai körülményei lehetővé teszik a külvilággal való kapcsolattartást.

A lakók támogatást kapnak abban, hogy telefonon vagy személyesen is kapcsolatot tartsanak azokkal, akikkel szeretnének. Ha valaki el kívánja hagyni az épületet, jeleznie kell a reggeli megbeszélésen, amit a napirendbe iktatnak: egyedül senki nem hagyja el az épületet, mindig kísérővel, egy dolgozóval mennek el. A lakók minden esetben külső orvosi ellátást vagy külső közszolgáltatást vesznek igénybe, ami ugyancsak hozzájárul a kapcsolattartáshoz. A lakóotthon ezen kívül számos külső programot szervez a lakóknak.

A lakók közül többen rendszeresen hazajárnak, és szüleikkel töltik a hétvégét. A lakóotthon ebben támogatja a lakókat.

“Kocsival jön értem anya minden pénteken, és megyünk haza.”(Lakó)

Két lakó jelezte a beszélgetések során, hogy sérelmezik, hogy nincs lehetőségük egyedül kimenni az épületből. Az utcára nyíló bejárat zárva van, a védett kis közre nyíló főbejárat ugyanakkor nyitva van, de elhelyeztek rajta egy “behajtani tilos” táblát. Tekintettel arra, hogy a lakók autizmussal élnek, ez a tábla számukra zárként (Schenk Lászlóné megjegyzése: *nem zárként, hanem iránymutatásként*) funkcionál.

“Szeretnék kimenni egyedül, de csak kísérővel lehet. Régen jártam ki, ma már ezt nem lehet.” (Lakó)

“Segítővel megyek csak. Szó nélkül nem lehet elmenni.” (Lakó)

Javaslat

Javasoljuk, hogy a lakóotthon munkatársai teremtsék meg annak lehetőségét, hogy az ezt igénylő lakók egyedül, felügyelet nélkül is elhagyhassák a lakóotthont, ha sétálni vagy külső programra szeretnének menni.²

4. 5. Egészségügyi ellátás

---

² Schenk Lászlóné megjegyzése a javaslatához: korábban a családi otthonból járt ki önállóan egy fiatal, de a szülők az utcán ért atrocitások miatt a továbbiakban ezt nem támogatták. Az önálló városi közlekedés tanítása a lakóotthonban folyamatos, ehhez megfelelő eszközöket készítettünk és vásároltunk (GPSEC-es telefon) - a pánikgomb segítségével tud segítséget hívni, a segítő pedig nyomon követheti, hol van az elakadás. Egyenlőre az útközbeni váratlan akadályok (kutyaugatás, kerülőök, útjavítások) az érintett lakó számára leküzdhetetlen akadályt jelentenek.

A lakók egészségügyi ellátása megfelelőnek tűnt számunkra. A lakók jól ápoltak, fogaik jó állapotban vannak, láthatóan rendszeresen és jó minőségű egészségügyi ellátásban részesülnek. Egészségügyi elhanyagolásra utaló jelet nem észleltünk.

A lakók elmondása szerint minden esetben, amikor fájdalmuk vagy egyéb egészségügyi problémájuk van, a lehető leggyorsabban ellátásban részesülnek.

A lakóotthonban antipszichotikumot 2 fő szed. Fogamzásgátlót egyetlen nő sem szed. Gyógyszerezésüket pszichiáter és háziorvos is felügyeli.

Ugyanakkor azt tapasztaltuk, hogy több lakó nincs tisztában azzal, hogy milyen gyógyszert szed, és milyen diagnózisa van.

“Egy piros gyógyszert szedek, de nem tudom, mire való.” (Lakó)

“Jó kedvem van a gyógyszertől, de nem tudom, miért is szedem.” (Lakó)

Javaslat

Javasoljuk, hogy vizsgálják meg, hogyan lehetne a lakóknak minél több és számukra is hozzáférhető információt adni saját gyógyszerelésükről és alakítsanak ki erre belső útmutatókat.³

Az étkezéssel a lakók kivétel nélkül elégedettek. Egybehangzó állításuk szerint az étel finom és elegendő. Mindig van lehetőség arra, hogy aki enni szeretne, akár egyedül vagy egy segítő kísérete mellett fogja magát és a hűtőszekrényből ételt vegyen magának.

“Jó kaja van, mi főzünk magunkra.” (Lakó)⁴

Látogatásunk idején mi is a lakókkal ettünk. Az étel megítélésünk szerint finom, tápláló és elégséges volt.

4.6. Párkapcsolat, magánélet

A lakók a párkapcsolatok kialakításával, a szexualitással kapcsolatban elmondták, hogy a lakóotthonban lehetőségük van ezek gyakorlására. Ugyanakkor feltűnő volt, hogy ebből a szempontból gyerekként beszéltek magukról, mint akiknek kevesebb

³ Schenk Lászlóné megjegyzése a javaslatához: azok, akik pl. epilepszia diagnózis alapján kapnak gyógyszert, pontosan tudják, hogy **konkrétan** az epilepsziás roham elkerülése a cél. Abban az esetben, amikor nem tudjuk konkrét eseményekhez kötni a gyógyszer szedés célját (hangulat javítása), **az autizmussal járó konkrét gondolkodás nehezíti a megértést**. Ezen dolgozunk, hogy érthető legyen számukra a gyógyszer szedésének célja is, nemcsak a gyógyszer azonosítása, az adagolása, a gyakorisága.

⁴ Schenk Lászlóné megjegyzése: Hetente egyszer saját maguk főznek, a többi napon megrendelik az ebédet, a hideg ételeket saját maguk készítik el

joguk van ahhoz, hogy párkapcsolatban éljen, és szexuális életük legyen. Egy beszélgetőpartnerünk az önkielégítéssel kapcsolatban fogalmazta meg azt, hogy az tilos és gusztustalan, és azt nem szabad csinálni. Kérdés nélkül, magától mondta el ezeket:

“Nem nézek pornót. Nem szabad. Be van tiltva a pornó, mert gusztustalan. Nem szeretnek olyat látni. Meg sok vírust hoz le, és tönkrevágja a gépet. Nem lehet és nem is akarom.”

Olyan lakóval, aki gyermekre vagy családra vágya, nem beszéltünk. Úgy tájékoztattak minket, hogy a nők fogamzásgátlót nem szednek, és férfi fogamzásgátlás (óvszerhasználat) sincs a lakóotthonban.

“Régen voltak párok, már nem emlékszem, hogy kik és hogy együtt aludtak-e. Szeretnék én is, de most nincsen.” (Lakó)

“Mások szeretik egymást. Akarom, hogy engem is szeressenek, nem vagyok rossz ember.” (Lakó)

A lakók utaltak arra is, hogy szüleikkel sem tudnak megfelelő módon beszélni a szexualitással és párválasztással kapcsolatos dolgaikról, ez pedig hatással van a lakóotthonban folytatott életükre is.

Javaslatok:

1. Javasoljuk, hogy a lakóotthon munkatársai támogassák a lakókat abban, hogy önmagukra felnőtt szexualitással rendelkező személyekként tudjanak tekinteni. Meglátásunk szerint a lakók ebben a tekintetben is felnőttek, és segítségre van szükségük ahhoz, hogy szexuális vágyaikat és kapcsolataikat méltó módon megélhessék.
2. Ennek a támogatásnak a keretében javasoljuk, hogy a lakóotthon nyújtson támogatást, információt és konzultációs lehetőséget a lakók gondviselőinek, szüleinek is.
3. Javasoljuk továbbá, hogy fontolják meg az óvszer használat megtanítását a lakóotthon férfi és női lakóinak egyaránt.⁵

⁵ Schenk Lászlóné megjegyzése: A közösségi térben valóban nem támogatjuk a pornó nézegetést. A saját lakóterében valamennyi lakó azt néz, amit szeretne – az infrastruktúra részünkről biztosított, a gondnok (szülő) döntése, hogy az adathordozót megvásárolják-e. (számítógép, tablet). Az érintett lakó a családi neveltetése okán használja az idézett mondatokat, amely rengeteg fölösleges gátlást halmoz föl benne. Az említett párkapcsolat sem a lakóotthonban volt, hanem a családi otthonukban. A szülők pedig a saját lakrészében nem engedik a tv-t, számítógépet, a tabletjén is letiltották az ilyen oldalakat. A lakóotthonban a párkapcsolat ugyancsak szerepel a fejlesztések témájaként: a másikra való odafigyelés, a szeretet és szerelem közötti különbségek megértetése stb. a tanítási folyamatban idáig jutottunk el – viszont azt is látjuk, hogy a szexuális aktusok kivitelezése - a konkrét cselekvéssor megtervezése, folyamatábrában való megjelenítése - nehézségekbe ütközik. A szülőkkel történt megbeszélés ebben a témában: támogatták, hogy az érintett lakót fejlesztés keretében segítsük (itt

4.7. Konfliktusok és konfliktuskezelés

A lakóotthonban természetesen vannak konfliktusok. Az autizmus jellemzője a kommunikációs akadályozottság, amely sok esetben vezethet félreértéshez, frusztrációhoz és a meg nem értettség érzéséhez.

A beszélgetések során egy személyt emlegettek a lakók, akivel rendszeresen keverednek konfliktusba és akitől esetenként megijednek, mert kiabál, beleüt a falba vagy agresszíven viselkedik. Ugyanakkor ezek a megnyilvánulások mindannyiuk számára az elfogadható kereteken belül maradnak, és úgy tűnt számunkra, hogy krónikus félelemet vagy tartós stresszt nem okoznak.

A lefolytatott beszélgetések alapján úgy tűnik, hogy a lakóotthon munkatársai érzékenyen és emberségesen igyekeznek segíteni a lakók közötti konfliktusok megoldásában.

A munkatársak elmondása szerint korlátozó intézkedésre nem került sor. Ha valaki ingerült, esetleg agresszió veszélye merül fel, azt megkérik, hogy egyedül vagy egy kísérővel menjen be a saját szobájába, és ott biztosítanak helyet, megbeszélési lehetőséget számára a megnyugváshoz. Az ingerült lakók begyógyaszerezését is elkerülik.

Ugyanakkor említették azt is, hogy egyes helyzetekben nem érzik magukat biztonságban. Kétszer is elhangzott, hogy egy lakó fél egy másiktól, és nem éri magát biztonságban a jelenlétében. Véleményünk szerint ennek oka az, hogy a szakmai személyzet létszáma nem elégséges. Autizmus-specifikus képzésen a munkatársak közül egy fő vett részt, és egy fő gyógypedagógus dolgozik a lakóotthonban. Ez megítélésünk szerint kevés.

javaslat

Javasoljuk, hogy a fenntartó fontolja meg annak lehetőségét, hogy további szakképzett, autizmus-specifikus képzéseket végzett gyógypedagógus munkatárs foglalkoztatását biztosítsa.⁶

4.8. Partneri viszony és tisztelet

A lakók beszámolója szerint a munkatársak tisztelettel, partnerként bánnak velük. Magunk is úgy tapasztaltuk, hogy a lakók és a munkatársak között jó minőségű

---

tartunk) – ők azonban azóta sem tudnak partnerként működni. Pszichológust is bevontunk a szülők mellé – egyelőre nem érezzük felőlük a támogató magatartást.

⁶ Schenk Lászlóné megjegyzése: Valamennyi munkatárs belső autizmus-képzésen vett részt (az egyesület elnöke autizmus képzések kidolgozója és oktatója), a feladatokat autizmus-végzettségű gyógypedagógus munkatárs szervezi és irányítja. Ennek köszönhetően a konfliktusok többsége ki sem alakul, vagy a kialakult konfliktusok nem hagynak a lakókban tartósan stresszt vagy félelmet.

viszony alakult ki, amely a másik személy tiszteletben tartására és elfogadására alapul.

“Szépen beszélnek velem, szeretem őket.” (Lakó)

“Segítők aranyosak, kedvesek. Néha beszélnek, néha beszélok én is.” (Lakó)

“Néha leszidnak. Nem vészes.” (Lakó)

A beszélgetések során nem hallottunk arra vonatkozó utalást, célzást, hogy bármelyik munkatárs is erőszakosan viselkedne vagy bántalmazná a lakókat.

4.9. A lakók érdek képviseletete

A lakók érdekképviseletét az Érdekképviseleti Fórum Szabályzata szabályozza. Eszerint a fórum összetétele az alábbiak szerint alakul:

- A lakóotthoni ellátásban részesítettek, illetőleg hozzátartozóik képviselője (legalább 2 fő ellátott + 1 fő szülő illetve törvényes képviselő)
- az otthon dolgozóinak képviselője (1 fő),
- az otthont fenntartó képviselője (1 fő)
- fogyatékosok helyi érdekképviseleti szerve, megye (1fő)

A fenti összetétel alapján látható, hogy az érdekképviseleti fórumban a lakók kisebbségben vannak.

Továbbá, a szabályzat szerint a fórum tagjait az otthon lakói és törvényes képviselői választják, elnöke a fenntartó képviselője. Ez lehetővé teszi, hogy a törvényes képviselők akarata és preferenciái felülírják a lakók által javasolt jelölteket, és kizárja a lakókat abból, hogy saját érdekképviseleti fórumukban vezető tisztséget töltsenek be.

Az otthon vezetőjének tanácskozási joggal joga van részt venni a fórum ülésein. Véleményünk szerint ez a jog csorbíthatja a fogyatékos személyek azon jogát, hogy bizalmas légkörben, védetten beszélhessenek az ellátásukkal kapcsolatos esetleges kifogásokról.

Javaslat

Javasoljuk az Érdekképviseleti Fórum Szabályzata című dokumentum módosítását azzal a céllal, hogy abban tagként csak és kizárólag a lakók lehessenek tagok. A taggyűlésekhez a személyes asszisztenciát és segítséget természetesen a lakóotthon munkatársai biztosíthatják számukra. Ez azt is jelenti, hogy a fórum elnökségét nem a fenntartó képviselője, hanem egy lakó foglalja el.

Javasoljuk, hogy az otthon vezetője csak a fórum jóváhagyása esetén vehessen részt

tanácskozási joggal a fórum ülésein.

Javasoljuk továbbá, hogy a tagok megválasztásában csak és kizárólag a lakók rendelkezzenek szavazati joggal.⁷

5. A lakók véleménye a lakóotthonról

Valamennyi lakó véleménye kedvező a lakóotthonról. A segítőköt barátságos, velük partnerként bántó személyekként említették nekünk. A lakók közül azok, akik tisztában vannak saját fogyatékoságukkal, úgy vélik, hogy fogyatékoságuk miatt töltik itt az életüket.

“Szeretek itt lakni. Mert itt jó.” (Lakó)

“Nem akarok itt lenni, a családommal inkább, de én autista vagyok.” (Lakó)

“Nem vagyok rossz ember, csak autista vagyok, és ezért itt élek.” (Lakó)

Egyértelműen pozitívan beszéltek a lakóotthon munkatársairól és a segítőkéről. *“Szeretem őket, normálisak.” “Rendesek általában, fűrésztének, enni adnak, gyógyszert adnak.” “Nem, bántás nincs.”* A munkatársak részéről fizikai vagy verbális atrocitásról nem érkezett hír, többen is említették, hogy bizalommal fordulhatnak hozzájuk problémáikkal.

Mindazonáltal a munkatársak említették azt is, hogy a lakók közötti konfliktusok esetén nem mindig tudnak segíteni nekik – ennek valószínűleg a munkatársak túlterheltsége az oka.

Összegzés és javaslatok

A lakóotthonban tett látogatás során szerzett tapasztalataink szerint

a lakóotthon hazai viszonylatban kiemelkedő módon tartja tiszteletben és védelmezi a fogyatékosággal élő lakók emberi jogait és emberi méltóságát. A lakók fizikai és érzelmi életének magas fokú védelme, az alapvető jogokkal kapcsolatosan felmerülő aggályok száma meglepően kevés volt ahhoz képest, mint amennyit egy bentlakásos szolgáltatást nyújtó lakóotthon vagy intézet esetében megszoktunk.

A látogatócsoport összesen 5 területen fogalmazott meg ajánlásokat a lakóotthon fenntartója és vezetője számára:

---

⁷ Schenk Lászlóné megjegyzése a javaslatához: Az Érdekképviseleti Fórum összetételét jogszabály határozza meg. A lakók számát a tagságban növelni fogjuk, az elnöki posztra új jelölést tervezünk, de a Fórum oldalainak összetételén nem tudunk változtatni.

- Javasoljuk, hogy támogassák a lakókat abban, hogy önállóan, kíséret nélkül is elhagyhassák a lakóotthon.
- Javasoljuk, hogy támogassák a lakókat abban, hogy minél tájékozottabbak legyenek saját gyógyszerzésükről.
- Javasoljuk, hogy támogassák a lakókat abban, hogy szexualitásukat felnőttként éljék meg, és támogassák szüleiket és gondviselőiket abban, hogy ebben a folyamatban partnerként működjenek közre.
- Javasoljuk a munkatársak körét további autizmus-specifikus képzettséggel rendelkező munkatárssal bővíteni.
- Javasoljuk az érdekképviseleti fórum szabályzatát módosítani annak érdekében, hogy szervezeti keretei tényleges hatalmat és befolyást adjanak a fogyatékos személyeknek saját érdekképviseletükben.

Budapest, 2016. november 24.